

GAZETA LITERARĂ

pag. 31
NICOLAE TIC
fragment de roman

pag. 3:
DAN DEȘLIU
versuri

Anul X nr. 36 (495) - Joi 5 septembrie 1963

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

8 pagini 50 bani

Fotografia: N. DUMITRESCU
BUCUREȘTI: „Bolta Albă”

MIHAI NOVICOV

DESPRE

DISCUTIILE LITERARE

În ultimul timp presa literară vedește un interes sporit pentru critică. Fenomen pe deplin explicabil dacă avem în vedere apariția noului în citirea lui a unui număr de cărți interesante, valoroase. Avântul creșterii se cere a fi analizat și orientat. Totodată se înmulțesc firesc vocile care reclamă o generalizare mai amplă referitoare la bogata experiență de creație acumulată de literatura contemporană după 23 August 1944. S-a trecut — după cum s-a specificat și în presă — la elaborarea volumului V al Tratatului de istorie a literaturii române. Pe de altă parte ne pregătim să sărbătorim peste un an a 20-a aniversare a eliberării patriei, cu care prilej va trebui să prezentăm, evident, sinteze judicioase și ale dezvoltării literare. Iată doar câteva motive care îndreptăcesc susținerea în continuare a discuției despre sarcinile și realizările criticii, discuție care de fapt se bizuie pe lucrările conferinței pe țară a scriitorilor din ianuarie 1962, pe îndrumările de care a beneficiat cu acest prilej și critica. În cuvântul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej sarcinile esențiale ale criticii au fost definite cu deplină claritate.

De atunci indiscutabil s-au înregistrat progrese, de a căror consensare deocamdată nu mă voi ocupa. După cum a reieșit și din discuții colective recente, organizate, prima de *Gazeta Literară* și *Tribuna*, iar celelalte de *Luceafărul*, criticii înșiși, deși conștienți de distingițiile obținute, își exprimă și unele nemulțumiri. Fiecare luare de cuvânt pare încercare să lămuirească și ce-i mai lipsese criticii. Tocmai de această latură a problemei aș dori să mă ocup în continuare.

O primă revendicare ar repeta într-un fel cerința privitoare la necesitatea unui „orizont mai larg”. La conferința pe țară a scriitorilor tovarășul Gheorghiu-Dej i-a numit pe scriitorii „ajutoare de nădejde ale partidului”. Literatura este chemată să joace un rol important în lupta pe tărîm ideologic și moral, în lupta pentru întărirea conștiinței socialiste a oamenilor muncii. Aceasta fiind astăzi sarcina principală a literaturii este firesc ca, apreciind cutare carte, criticul să se refere la necesitatea de a distingi obținute, și în bătaia ideologică? Cît de eficient? Nu este suficient a se consemna doar care sînt „problemele” pe care le „pun” autorul tratîndu-le la un nivel artistic mai înalt (sau mai puțin înalt). Valoarea estetică a unei opere se cere să fie confruntată și cu experiența estetică a colectivității socialiste. Critica a semnalat de pildă că în „Risipitorii” Marin Preda dezbate numeroase probleme de comportare morală a oamenilor epocii noastre, că le dezbate acut, polemic, la un nivel înalt. Dar nu întotdeauna critica și-a spus părerea și cu privire la valabilitatea (absolută sau relativă) a concluziilor care se desprind în mod obiectiv din roman. Luceafărul ce ar merita însă să fie discutat. Dacă analiza dîntre Constanta și Doctorul Munteanu este împiedecă un același lucru se poate spune și despre modul în care autorul îl opune principalului personaj negativ (doctorul Munteanu) pe fostul său prieten, doctorul Sirbu. Prezentat din multe puncte de vedere ca un raisonneur infailibil doctorul Sirbu emite și aprecieri paradoxale care adesea nu coincid cu experiența mai „largă” a luptei ideologice contemporane, întocmai ca și un alt „oracol” al cărții, — pictorul Manea. Deocamdată nu intru în dezbaterile mai detaliate a acestei probleme concrete, ci semnaliez doar datorită criticii de a aprecia operele și din acest punct de vedere. În ultimele luni au apărut câteva cărți interesante în care se evocă tablouri ale trecutului, ale luptei partidului în ilegalitate (romane cum ar fi: „La marginea orașului” de Al. Simion, „N-a fost în zadar” de Al. Sîperco, „Strada Lux” de Petre Sălcudeanu, „Al cincilea anotimp” de Al. I. Ștefănescu ș.a.). Fiecare dintre autorii acestor cărți reconstituie — cu mijloace artistice proprii — cite un sector (sau un aspect) al realității trecute. O face mai bine sau mai slab. Totodată însă fiecare din aceste cărți, deși se referă la trecut, căpătă (nu poate să nu capete) și o anumită rezonanță în raport cu probleme ideologice și morale ale zilei de azi, ajută (sau nu) la rezolvarea mai parțială a acestor probleme. Oare n-ar fi firesc ca volumele respective să fie apreciate și din acest punct de vedere?

Cînd unele articole am cîteodată impresia că există încă prejudecata potrivit căreia singura datorie a criticii ar fi să aprecieze cît de bine i-a reușit scriitorului ceea ce și-a propus. Se discută foarte mult despre „modalități” — în proză, poezie, dramă. Și e firesc să se discute. Literatura realist-

(Continuare în pagina 7)

(Continuare în pagina 7)

G. DIMISIANU

CRITICĂ ȘI RECEPTIVITATE

„A spune da ori nu, asta e critica în substanța ei”, observă odată G. Călinescu, definind astfel cu o formulă evasivoforistică, crajiunea de a fi a activității critice. Intr-adevăr, o încercare de analiză literară, oricît de subtilă în disocierile ei, este socotită să se consume în gol atîtă vreme cît nu înțelegem să des, asupra operei de care se ocupă, o măsură a valorii. Reconstituirea universului de imagini și ideal, desolarea semnificațiilor acestora, comentariile referitoare la stil sau la tehnica artistică sînt operații destinate să conducă, în critica științifică, spre formularea judecății de valoare care în ultimă instanță înseamnă, simplifiind binecîntele, aprobare sau respingere. Desigur nu sentință arbitrară, odată ce subiectivitate, cum precizează metoda impresionistă, o evaluare fundamentată pe criteriile formale, aprijinindu-se pe un ansamblu de argumente estetice furnizate de realitatea obiectivă a creației.

Fără îndoială că acei da ori nu se adresează în mai puține ocazii unor opere luate în totalitate lor; în mod obișnuit avem de-a face cu sorțeli în care elemente realizate estetic coexistă (proporțiile variază de la caz la caz) cu altele amorfe, esuate, una din funcțiile criticii fiind tocmai aceea de a delimita valoarea autentică de conștientul ei. Și nu numai de a delimita dar și de a contribui la promovarea valorilor. În așa fel înțeleg nimic din ceea ce reprezintă descoperire, noutate viabilă în planul creației să nu se pierdă. În această acțiune un rol deloc secundar îl joacă modul de receptare a faptelor de artă, aspect cu implicații multiple asupra actului critic. De cîteva dintre ele — mai importante — îmi propun să mă ocup în articolul de față.

Noțiunea de receptivitate o utilizează adeseori în aplicările estetice curente, dar în accepții care nu întotdeauna coincid. O semnificație care i se acordă (cea mai generală) este aceea de sensibilitate ascuțită, capacitate de a vibra foarte intens în fața frumosului artistic. Receptivitate ar însemna, în alte împrejurări, predispoziția către o înțelegere cît mai cuprinzătoare (nerezicativă adică) a unor modalități și formale diverse și abstruse. Sînt, fiecare, accepții adevărate ale noțiunii care ne preocupă, dar cu o valabilitate parțială, vizînd doar latura pasivă a ei. Dar receptivitatea critică nu se poate restringe numai la înregistrarea unor caracteristici ale operei de artă. Receptivitatea, criticul tînde să realizeze o sinteză a lor spre a putea reconstitui, pe baza acestora, unitatea lăuntrică a creației și totodată fizionomia artistului, nota lui personală. („Receptivitatea estetică la formă specială a trăirii stilului, sau originalității” arată Tudor Vianu). O definiție cît de cît adecvată a noțiunii de receptivitate ar trebui să includă atât momentul prim (receptivitatea proprie și cea de impresii estetice) cît și pe cel ulterior (sintetizarea acestor impresii în judecăți critice, de valoare).

Reținem din cele spuse mai sus caracterul de proces al receptivității critice, proces orientat, cum arătăm, către o activitate de detectare și scoatere în relief a tuturor elementelor durabile, sub raport estetic, pe care opera de artă le conține. Depinde de formația și capacitatea analitică a criticului, de gustul, de afinitățile sau idiosincraziile sale intelectuale, ca această activitate să se îndrumă către o cale fertilă sau, dimpotrivă, pe una lipsită de orizont.

Un critic poate să realizeze, în fața

unei opere deosebite, sentimentul valorii dar să rămîni nereceptiv la elementele din care se constituie această valoare, să intuiască deci caracterul excepțional al unui produs de artă, dar să explice eronat în ce anume constă acest caracter. Aș ilustra cele afirmate cu un exemplu. Al apărut acum cîteva timp în „Gazeta literară” povestirea „Frigurii” de Marin Preda pe marginea căreia tov. Ion Lungu a dezvoltat cîteva comentarii în „Tribuna” (articolul „Exotism și veridicitate”, nr. 29/1963). Criticul și-a pornit intervenția cu convingerea — menținută de altfel pînă la sfîrșit — că se arătă în fața unui eveniment literar ce depășește media obișnuită, în favoarea cărui s-a decis să rostosească un „da” categoric. („Nuvelele «Frigurii» reprezintă un succes al prozatorului nostru și al literaturii realist-socialiste în genere”). E o conștientă la care mă aștept fără reticente, grăbindu-mă însă a adăuga că în ceea ce privește interpretarea dată nuvelei mă dozezesc de tov. I. Lungu din multe puncte de vedere. Impresia mea este că, — în ciuda aprecierii favorabile dată posterității — autorul articolului amintit nu reușește să pătrundă efectiv în esența lucrării discutate, preocupat pe întreg parcursul intervenției sale să urmărească niște relații pe care realitatea povestirii lui Marin Preda nu le confirmă.

Inoperanță (inadecvată obiectivului) mi se pare de pildă strădania articolului de a stabili că valoarea nuvelei „Frigurii” stă în puterea individualizării a celor cîteva personaje care apar pe parcursul narativului. De fapt criticul împărătește o prejudecată, aceea că pe scena oricărei compuneri epice trebuie să evolueze, cu necesitate, tipuri conaturate energic, caractere memorabile.

(Continuare în pagina 7)

PETRU VINTILĂ • CARNET DE REPORTER

ARITMETICĂ ȘI LITERATURĂ

În primăvara anului 1961 eram grozav de mîndru și de surprins că descoperisem o șosea a milionarilor de-a lungul căreia toate gospodăriile colective erau multimilionare, cu o bogăție concentrată nu în seifuri, nu în acțiuni și hîrtii de valoare bancară, ci în bunuri materiale evidente: camioane și rutiere, construcții, vite și cereale. Îmi făgăduisem să revin în locurile acelea revelatoare la sfîrșitul planului școlar, adică în anul 1965, dar țată, m-am întors mai de vreme. N-am mai găsit o singură șosea a milionarilor, pentru că toate gospodăriile din raionul Sînicolaul Mare (trezeci și șase la număr) au devenit multimilionare. Așadar, de pe acum, reporterul ar trebui să rectifice vechiul titlu pe care-l socotise senzational, caligrafînd un titlu nou, acela de „raionul milionarilor”. Dar astăzi nici acest titlu nu mai poate fi considerat ca senzational, fiindcă mi se pare că pe cuprînsul patriei sînt destule raioane care și-l revendică într-o competiție de-o

amplare fără precedent, făcîndu-l pe reporter să ezite între cîteva puncte cardinale și baedekere.

În rîndurile de față, n-am intenția să scriu mai mult decît o simplă carte postată de cifre așezate pe două coloane, față în față. N-am să mai afirm adevărul banalizat prin repetiții că aritmetica, în unele cazuri, veritabilă bună cu literatura, dar, dintr-o veche nostalgie polemică i-aș pofti pe unii dintre criticii literari să merge în raionul Sînicolaul Mare, rugîndu-i să scrie nu o cronică literară, ci una economică.

Cu doi ani în urmă, mi se părea senzational să fac în satele de pe șoseaua milionarilor statistica bicicletelor, a mașinilor de cusut și-a aparatelor de radio. Azi, sînt nevoit să adaug noi rubrici la vechea statistică, niște rubrici ale ofensivității impetuoase pe care bunăstarea colectivităților o exercită în viața lor de fiecare zi. Iată, la Biled au apărut antenele de televiziune și sînt în comună

21 de televizoare. Electricitatea face să funcționeze aci 12 frigider și... 249 mașini de spălat rufe. Cifra nu constituie un record pe raion, pentru că la Varias 273 de fabrica colectivistă spală rufe la tot atîtea mașini electrice, iar la Lenauheim sînt 290 de astfel de mașini. Dacă ar mai trăi întristatul pictor Luchian, chiar și el ar fi nevoit de către o realitate victorioasă și finară să pună alte culori, vii și pesete, pe paleta „lăuntrică” și a „spălătoriei”. La Biled nu-mășeram, cu doi ani în urmă, 180 de case noi. Săptămîna trecută, am numărat 209, aritmetica mea înregistrînd un spor de 29 de case noi. Cu doi ani în urmă, cîmîmul cultural din Săndra era adăpostit, împreună cu cinematograful, într-o casă obișnuită. De curînd am fost martor la inaugurarea festivă a noului cîmîmul cultural din Săndra, unul din cele mai frumoase cîmîne pe care le-am văzute vreodată. Iată, la Biled au apărut antenele de televiziune și sînt în comună

(Continuare în pagina 7)

CICERONE THEODORESCU

poezia

Din nou fermecătoarea
Imi dă în leagăn jîndul,
Cum leagănă dogoarea
Văzduhul — amețindu-l.

Ce larmă de ispite
După-asteptări și pînde,
Ce febre îmi trimite
În stoluri tremurînde,

Să mai încerc o dată
Să fac, nestînsă, vie,
Din timpul meu — durată!
Din veacul meu — vecie!

Sînt eu, aici în carte,
Răspunsul întrebării
Pe care ea o-mparte
Pămîntului și mării?

Nu încă! Mă mai cheamă,
Furtună circulară,
În pulberea-i de-aramă,
În valbură-i de pară,

Fantasma adevăruri
Să schimb; și-n tot ce doare
Să cau leacuri, săruri
Atotvîndecătoare;

Pe mările de ceață
Galerele ducîndu-i,
Siatornic sclav de-o viață,
Cicloanele să-i mintui.

...Cu ochi severi mă judeci
Cum dibui, cum alunec.
Nu știi nimic nici tu, deci,
Cînd pilpii, cînd mă-ntunec?

Mă cerți fără cruțare,
Cu vorbe reci mă-nghesui
Să fiu, așa îți pare,
Nu servul, ci alesu-i.

S-o răstăgnesc pe ușă,
S-o-nchipui din țîrînd,
Eu spulber de cenușă,
Ea jaruri să rămînd.

Ce-a desfăcut deodată
Văzduhuri și lavine?
De-o chem — stă ferecată.
De-o caut — nu mai vine.

Dă, aripa-mi, de soare.
Și-i pierd, din umăr, scutul.
Șifrișul mi se pare,
Și-abia e începutul!

Ea, cîntecul și plînsu-mi
Și noaptea-mi și-aurora,
Prin ea mai mult eu însumi,
Prin mine-a tuturoră,

Nu-ngăduie popasul,
Mă striga fără veste,
Ecou — îi caut glasul
Și glasul nu mai este,

Ca umbra unor zboruri
Ce-mi fulgeră-n cărare,
Ca zvonul unor coruri
Pe fluvii călătoare,

Cu patima cea multă
A-ndelungatăi trude

O cert — și nici n-ascultă!
O strig — și nici n-aude...

E-n marginea genunii:
În gol din nou se-aruncă?
Cu vocile furtunii,
Să stea, îi dau poruncă.

De lacrimă adîncă
Ce ani de nopți o jîndui
Ghetar sclipind pe-o stîncă
Puterea-nlătîndu-i?

Ti-a fost fermecătoarea
Și tie, fată-n față,
Pierînd apoi în zărea
Cetăților de ceață?

S-o-nțors cîndva și-n tine
Vîind ca o pădure,
Să-ți cînte, să-ți suspine,
Să-ți geamă, să-ți murmure?

Ti-a dăruit pe-un lujer
Enorm, frunzișul bolșii?
Și-a-ncredințat un fulger
Uscînd macirula nopții?

Acu-n fereastra largă
Și-a luminat feeric —
Ti-acu, bolid, aleargă
Prin cosmos, pe-nfîneric,

Acu-n bătaia puștii
Ca-n revărsat de ziuă —
Și-acu pierdută, nu știi
Ce aștri-or înțîlni-o.

Destinu-acesta fie-i:
Nu bronz trufăș în piață,
Ci vîlul fecioriei
Și-al visului pe față,

Avea-n tot ce azi mă
Îmbată doar cu gîndul,
Cu-o preajmă de mireasmă
Pămîntu-nconjurîndu-l.

Nestînsa sete-adîncă...
Imi face iarăși semne.
Sîntem deparie încă
Și vom mai fi pesemne,

O, veșnic ne-ntrupată
Și veșnică risipă!
De ne-am țîlni vreadată
Ne-am mistui-ntr-o clipă —

Mîhnirea-mi pămîntească,
Văzduhul meu nevrednic,
Din scrum să le renască
Ea, zborurilor sfînic,

Porunca ne-mpăcată
Întruchipînd-o, vie:
Din timpul meu — durată!
Din veacul meu — vecie!

Atunci fermecătoarea
Va fi a mea cu totul,
Cum e-ntr-o scoică marea,
Cum e-ntr-un fluier cadru,

Lumină jucăușă
Prin neguri, disc solar,
Cînd eu voi fi cenușă
Ea va rămîne jar.

TRADUCEREA LITERARĂ - O MUNCĂ DE CREAȚIE

Între 31 august și 7 septembrie se desfășoară la Dubrovnik, în R.S.F. Iugoslavia, Congresul Federației Internaționale a Traducătorilor (F.I.T.), la care s-au prezentat reprezentanți din toate țările participante. În cadrul acestui congres s-a discutat și problema traducerii literare, în special a traducerii din limba franceză în limba română.

Repertoriul internațional al traducătorilor, editat de UNESCO, „Index translationum”, așezat în fața de Republica Populară Română printre primele țări din lume în domeniul activității de traducere. Se traduce azi în România șase de mii de pagini anual, în tiraje considerabile, cu o deosebită grijă pentru transpunerea într-o formă artistică și filologică superioară a operei originale.

În anul dinaintea eliberării patriei noastre era de conceput, din cauza totalității lipsei de interes a oficialilor față de răspândirea culturii în masele largi, o operă sistematică de difuzare a valorilor de seamă ale culturii universale în limba română. Astăzi, datorită politicii regimului democratic-popular, profund interesat în ridicarea nivelului și spiritului a maselor, traducătorii din diferitele domenii ale științelor și artelor împlinesc aspirația cititorului român de a cunoaște ce a mai de preț în cultura universală. În același timp, difuzarea valorilor de seamă ale culturii române, se face printr-o susținută și largă activitate de traduceri în limbă străină, tipăriturile de acest fel străbatând meridianele și ducând mesajul nostru de prietenie și amănism în întreaga lume.

Secția de traducători a Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română a contribuit, prin activitatea sa, la stimularea și îmbogățirea acestei largi campanii de traduceri, mai cu seamă în domeniul literaturii. Căminul de principii patriei căruiă traducătorii constituie un important mijloc de cunoaștere și prietenie față de celelalte popoare. Secția de traducători a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. a căutat prin munca sa să ridice acest sector la un înalt nivel artistic.

Sunt prezente astăzi, în rafturile bibliotecilor, în traducerea integrală sau aproape integrală, născă majoritatea clasicii literaturii universale. Au apărut, într-o superioritate prezenta literară și artistică, cu o temeinică apărare critică, valoroase serii de opere din clasici laini și greci, din Shakespeare, Rabelais, Villon, Dante, Voltaire, Milton, Fielding, Moliere, Goldoni, Goethe, Diderot, Shelley, Heine, Mickiewicz, Twain, Hugo, Lamartine, Byron, Pushkin, Schiller, Stendhal, Flaubert, Balzac, Dickens, Gogol, Turgeniev, Whitman, Dostoievski, Ibsen, Maupassant, Cheov, Lev Tolstoi ș.a.

Citeva cifre vor fi deosebit de concludente. În numai 5 ani, din 1958 în 1962, au fost editate 403 titluri din autori clasici universali, titluri care au fost publicate într-un tiraj de aproape 10.000.000 exemplare. Scriitorii traducători și-au adus contribuția lor în acțiunea de valorificare a tot ce este de preț și mădat în patrimoniul literaturii universale, atât din trecut et și din prezentul mai apropiat sau mai îndepărtat. Literatura modernă și literatură științifică și artistică au fost traduse în numeroasele tălmăcirii românești făcute din operele unor scriitori a căror faimă a trecut peste mările și oceanele globale: Ibsen, Dreiser, Galsworthy, Maikowski, Garcia Lorca, Romain Rolland, Gorki, London, Shaw, Thomas Mann, Solohov, Roger Martin du Gard, Quasimodo, Hauptmann, Laxness, Guillen, Esenin, Aragon, Neruda, Saint-Exupery, Moravia, Graham Greene, Fedin, Faulkner, Hemingway, Ivo Andric, Asturias, Juanis Rissos ș.a. Sunt în curs sau în perspectivă de apariție cărți de Tomasi di Lampedusa, Heinrich Mann, Böll, Steinbeck, Durrenmat, Simone de Beauvoir și într-un singur deceniu, între 1953 și 1963, sau tradus din literatură contemporană ale lumii 1308 titluri din 48 de țări, însumând un tiraj total de 24.500.000 exemplare. Citiți priveste tirajele pe autori, vom aminti doar câteva: Galsworthy 350.000 exemplare, Jack London 331.000 exemplare, Romain Rolland 185.000 exemplare, Th. Dreiser 120.000 exemplare, ș.a.

Constă în că o cultură națională atinge treptea sa cea mai înaltă atunci când slujește omnirii întregi, a făcut cu și activitatea de traducere în limbă străină a celor mai valoroase creații literare românești și ca un deosebit activ. Operele marilor scriitori români, clasici și contemporani, sunt tipărite în țară, prin editura „Meridian” și prin edituri realizate împreună cu edituri din alte țări, în numeroase limbi străine, și străbat astfel frunțile

riile lumii. Menționăm aici numai două din cele mai recente înfăptuiri ale acestei activități, cum ar fi aceea a publicării marilor clasici români I.L. Caragiale, cu preluajul semicentenarioi morții sale, de către editura „Meridian”, în colaborare cu Comisia națională UNESCO, într-un masiv volum de „Opera”, tradus în limba franceză. De asemenea, editura de carte ed. Pierre Seghers — Paris, a unei colecții de „Nouvelles roumaines”, aparută sub auspiciile UNESCO și realizată în colaborare cu Comisia națională română UNESCO. Printre utilă conlucrare cu edituri din Republica Democrată Germană, Portugalia, Elveția, Franța, Spania, Italia, sunt publicate o seamă de condiții de difuzare pe plan internațional, prin intermediul traducătorilor, a marilor opere literare naționale.

O activitate atât de amplă, atât sub raportul cuprinderii sectorilor cronologice și geografice ale literaturilor lumii, et și sub acela al răspândirii peste hotare a unor opere de preț creații literare românești a cerut, firește, din partea Secției de traducători a Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română o muncă deosebită susținută. Activitatea Secției a fost orientată în ultimii ani, mai cu seamă în direcția ridicării nivelului artistic al traducătorilor. În această direcție de lucru, „ce se traduce”, s-a cercetat cu deosebită grijă „cum se traduce”. Săvârșirea seții au căpătat astfel de multe ori aspectul unor discuții de laborator de creație, în care au fost dezbătute, pe baza traducerilor efectuate, problemele estetice și tehnice ale activității de traducător.

Deosebit de edificatoare au fost sesiunile speciale închinate problemelor tălmăcirii în românește a unor opere ca „Gargantua” de Rabelais, „Război și Pace” de Tolstoi, „Poezii” de Heine, „Hoții” de Schiller, „Schite și povestiri” de Cheov, „Poezii” de Maikowski, de asemenea, sesiunile în care s-au dezbătut problemele traducerii în franceză, engleză, germană și limbile slave a operei scriitorului clasic român I. L. Caragiale și ale traducerii în limba franceză a poemelor lui Tudor Arghezi și Mihai Beniuc.

Probleme de principiu și de practică ale artei traducerii au fost amplu discutate și, în ciuda forței curente expresiv, care desemnează tălmăcirile drept „buntes infidelitate”, am ajuns la concluzia că traducătorul de literatură trebuie să poată să învingă toate obstacolele deosebitelor dintre cele două limbi, spre a transmite conținutul integral al originalului, în toată frumusețea sa artistică. Conținutul de idei al fiecărei opere se transmite prin mijlocul unor elemente ale formei care se prezintă într-o construcție unitară, arhitectonică, cu atât mai desăvârșită cu et opera este mai valoroasă. Traducătorul trebuie să reconstituie această clădire cu forța pasiunii și talentului său, fiind obligat să sugereze același conținut, toamii prin transmiterea armonioasă a ansamblului de elemente care compun opera originală. Traducătorul trebuie să reconstituie intens conținutul scrierii pe care o tălmăcește, să pătrundă gândirea socială și artistică a autorului originalului. El trebuie, firește, să cunoască foarte bine limba în care traduce și să o poată pune în mod creator. Este necesar, cum s-a subliniat în discuțiile Secției de traducători, ca tălmăcitorul să cunoască et moii teoriei literare, literatura, aspirațiile sociale, obiceiurile și tradițiile poporului din care limba traduce. El trebuie să creeze o operă nouă, într-o cultură cu o structură deosebită, sensibilă înpegării națiunii sale, dar păstrând totuși specificul național și individual al originalului. Privită în acest fel, este firește să considerăm traducerea literară drept o muncă de creație, care cere vocație, talent, studii lingvistice și istorice temeinice.

Printre traducere de valoare se realizează o fericită întâlnire între două personalități care ajung să comunice într-un chip desăvârșit.

Creațiile literare de seamă, capabile să înfrunte eroziunea timpului, sunt acele care, creștând din realitatea locului și epocii unde au apărut, se înalță deasupra de ea și pot fi văzute de departe. Merita traducătorilor este tocmai de a face et mai larg cunoscută asemenea opere, aliterând astfel cuvintele marelui Goethe care spunea că „o bună traducere nu dă date departe”. Asta înseamnă de fapt mereu mai aproape în cunoașterea dintre popoare, în prietenie și prețuirea reciprocă, prin intermediul valorilor de cultură și progres social ale tuturor popoarelor lumii.

Revista „Scrișul bănețean” (7/1963) consacră o mare parte a ultimului său număr aniversar în jurul problemelor poeziei — care a avut loc în Timișoara la mijlocul lunii mai, cu participarea scriitorilor bănețeni precum și a unor invitați din București, Cluj și Iași. Este vorba de un interes și rodnic schimb de păreri asupra unor probleme și aspecte de seamă ale poeziei noastre contemporane în lumina învățămintelor Conferinței pe țară a scriitorilor. Acest schimb de opinii, întind la o mai precisă înțelegere a raporturilor dintre creația și reflectarea actualității în poezie, reprezintă — credem — una din manifestările cele mai interesante din viața noastră literară atât prin tinuta teoretică a referatului și a numeroaselor intervenții, et și prin seriozitatea cuprinderii a materialului concret luat în dezbateri. S-au afirmat puncte de vedere substanțiale, temeinic argumentate, strins legate de practica imediată a creației. Ea ar merita să fie în continuare dezvoltate, adică discutate în paginile publicațiilor noastre literare.

Cum au subliniat majoritatea vorbitorilor, referatul prezentat de tânărul critic timișorean N. Ciobanu, având ca temă centrală raportul dintre creație și reflectarea actualității a realității socialiste în poezie, s-a remarcat prin justete și pondere analizei, prin abundența binevenită a exemplurilor concrete pe baza cărora a procedat la generalizarea unor aspecte importante ale poeziei din ultima vreme. Referatul s-a ocupat de poezia publicată de scriitorii timișoreni în volume sau în paginile „Scrișului bănețean”, dar nu s-a limitat la acestea, ci a încercat adesea cu succes să cuprindă și o seamă de particularități de creație sau de răminire în urma ale frontului poeziei actuală în totalitatea sa. Referatul s-a sprijinit conștient pe Concluziile Conferinței pe țară a scriitorilor din

ianuarie 1962. În concepția esteticii realist-socialiste — a arătat referatul — actualitatea, conținutul de viață și nouă imagine artistică, caracterul inovator ale acestora — fac corp comun, procesul de fuziune între ele fiind atât de accentuat încât a la dispoziția n-oi posibil delect în plan teoretic”. N. Ciobanu s-a ocupat în continuare de o serie de probleme importante cum ar fi raporturile dintre tradițiile poeziei în general și conceptul de inovație în poezia actuală, lirismul și conținutul realității, poezia și reportajul liric, poezia și

Poetul Anghel Dumbrăveanu a făcut în cuvintul său „elogiu simpliștii elaborate”, aducând în discuție realizările, pe această direcție, ale unor autori ca Nina Cassian, Tiberiu Uțan, Gr. Hagiu și alții. Claritatea, trebuie să fie un atribut intrinsec al poeziei noastre. În Orădeu s-a referit la raportul dintre inovație și caracterul „reprezentativ” al liricii, reievind — între altele — unele aspecte discutabile ale volumului „Imn către zorii de ziu” de A. E. Baconski. În încheiere, criticul Clujean a apreciat o serie de realizări ale poeziei

Tiberiu Uțan a vorbit despre conținutul contemporan al conceptului de inovație: „Viața poeziei nu poate fi concepută în afara poeziei vieții”. El a invocat în acest sens viciurile exemplare reputeate în poezie de mari și autentici inovatori ai conținutului și expresiei lirice, precum Arghezi, Bacovia, Mălaikovski. S-a referit de asemenea la falsa inovație și la caracterul educativ al liricii: „Cred că trebuie să ne intereseze în primul rând dacă poezia pe care o scriem reflectă et îmbobățește simțirea și gândirea omului contemporan” a

BĂȘFOIND REVISTELE

critica în „Scrișul Bănețean” nr. 7

erul liric contemporan, nouătea autentică și falsă inovație, temele majore și transfigurarea lor lirică analizând totodată cauzele unor aspecte încă dezbătute ale poeziei actuale: autoadularea, palidă transparență lirică a concretului, descriptivismul sec, anecdotică anostă ete.

Caracterul cuprinzător al referatului a înlesnit, de la început, un interesant schimb de opinii. Sprijinul resbirins ne obligă să ne limităm la o sumară trecere în revista a unora din punctele de vedere afirmate în cadrul colectivului de la Timișoara.

din așa-numita „generație de mijloc” care se înscriu pe linia unei tradiții valoroase a liricii românești prin caracterul celănesc, afirmat cu limpezime. Eugen Simion s-a ocupat de formele „manierismului în poezie”, de „abstractizarea reprezentărilor lirice”. Vorbitorul a criticat unele poeme din ultimele volume ale lui Toma George Măiorescu, Ștefan Lăureș, Eugen Frunză.

D. Costea s-a referit la unele aspecte teoretice ale raportului dintre inovație și actualitate, iar Andrei A. Liliu a discutat raportul dintre inovație și simbol.

spus el. Mihai Novicov a subliniat necesitatea originalității creatoare în poezie, a personalității autentice. „Cred că o primă condiție pentru depășirea greutăților de care s-a vorbit aici este să-i convingem pe poeți că un poet nu trebuie nicodată să se jeneze să fie et, aceasta întrucât realismul socialist este metoda de creație cea mai desăvârșită”.

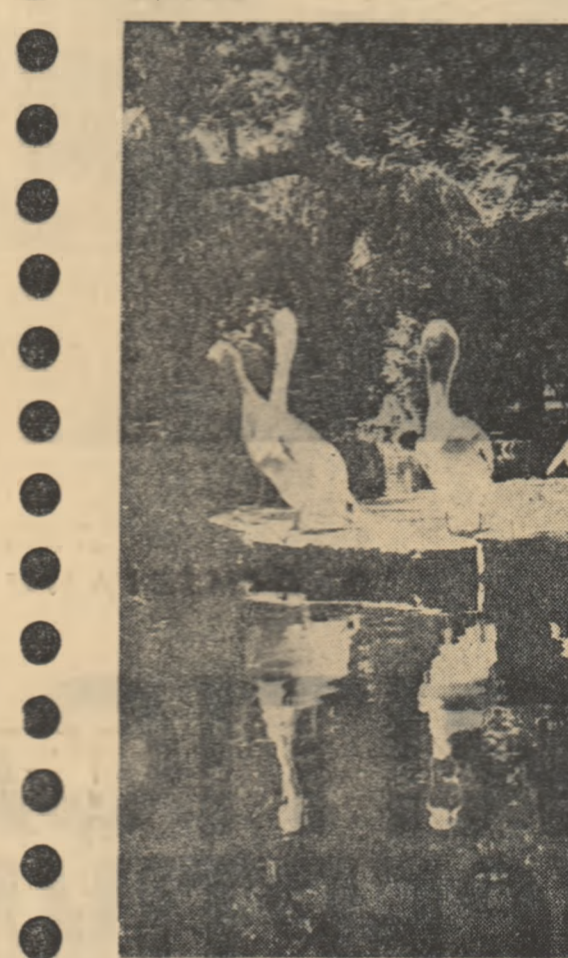
Dumitru Micu s-a alăturat celorlalte afirmații de M. Novicov, arătând că „esențialul” este „personalitatea” poetului contemporan. „De-i lipsește una din însuși, fie inefabilul individual, fie fondul omnesec larg, poezia nu se constituie”. Vorbitorul a criticat „descriptivismul pedestru, discursivitatea neasimilată forului poezic” precum și „intimismele și formalismele de orice fel”.

Nina Cassian a relevat legătura dintre nouătea poeziei actuale și complexitatea spirituală a omului contemporan. S-a ocupat apoi de afirmarea „reflexivității” a meditației și în genere a ideilor în poezie. Traian Lănuș Băieșanu a criticat în cuvintul său „abuzul de concret” greșit înțeles, considerând că acesta e „terenul pseudoinovăției”.

Ion Dodu Bălan a relevat necesitatea continuării marilor tradiții în spiritul contemporan arătând că „lucrul cel mai important este poziția participativă în fața realității”. Leonard Gavriluț a pledat pentru „sinceritatea” în poezie. Au mai luat cuvintul în cadrul discuției George Suru, Sergiu Levin, H. Tugui, L. Burești, Damian Ureche, Horă Zăureș.

În încheiere, Al. Tăbăcaru a mulțumit participanților la acest coloqui, arătând că revista Scrișul bănețean va continua și pe viitor să publice intervențiile ale unor poeți și critici în legătură cu problemele care au făcut obiectul dezbaterii de la Timișoara.

CIȘMIGIU

Fotografia: VICTOR BIRCA

cronica literară MIHAI BENIUC

pe coardele timpului

Dacă romanticul au descoperit, ce se spune, valorile umbrel, pozitivul negativului, ființa neliniștii și plinul vidului — ochii lor fiind special organizați ca și ai pasărilor de noapte, pentru a simți și a vedea tenebrele — poeții realismului socialist au relevat, așa zice, palosul lucidității, misterul luminii și certitudinea neliniștii omenești. Nu este, aici, o simplă răsturnare de simboluri și surzătoare. Individul care stă astăzi cu mina la timp și deplunge trista-i soartă este de o gravitate comică, de o melancolie veselă, ca și cel care alectează o bonomie imperfurabilă: și unul și celălalt rămân, sub raport uman, convenționali la un mod intristat, deoarece privirile lor nu s-au izbit de fațetele luminoase și aspre ale vieții, înimile lor — norficate în tipare lirice anacronice, nu cunosc vibrația înalt umană, pe toată gama et de la durere la exultanță. Ca interpret al sufletului uman și ca exponent al unei sensibilități contemporane, poetul, respingând cele două atitudini semantice mai înalte, urmărește destinul omului de astăzi în situațiile și ipostazele în care constința și viața interioară, cu certitudinile și anxietățile lor adevărate, se traduc mai deplin.

diferite fiind doar optica creatorului, viziunea sa față de un fenomen în esența lui dureros. În poezia mai noi ale lui Arghezi, pentru a recurge la un exemplu, fatalitatea morții generează furește, neliniște, o tristete adâncă și omenească, fără a atinge însă sentimentul de teroare mistică, spaima complicită de neantizare, proprie omului dezamărit, victimă ușoră a unei forțe brutale, capricioase. Pașimul privește, pe planul perspectival, înălțarea și coborârea, un zămbet trist, antonpanonic, durerea individuală supus, pe plan biologic, legii de fier ale naturii. La Mihai Beniuc, același motiv devin prilej de meditație stenică, de afirmare a unei conștiințe cutezătoare, comuniste, capabile a învinge, în timpul istoric, destinul individual efemer. Volumul său recent: Pe coardele timpului aduce această dezbateri pe un plan unde romantismul benenician, cu particularitățile cunoscute, și reflexivitatea gravă, se împletesc cu spiritul polemic și euforia sentimentală, într-o poezie ce afirmă, în totalitatea ei, o conștiință lirică eliberată de incertitudinile sociale și metafizice, armonioasă, într-un sens filosofic bine marcat. Ceea ce subliniam la începutul cronicii, referitor la unghiul de vedere al poetului realist-socialist, deschis asupra întregii game de sentimente, se verifică și în versurile din Pe coardele timpului. Beniuc este, aici, cel de toaleauna, un liric profetic; fixat pe o tradiție istorică, el celebrează idealurile comunismului și frumusețea morală a omului contemporan, fără a evita însă momentele de înclăștare dureroasă, neliniștite de ordin spiritual și moral, provenite, mai ales, din observarea unor procese naturale implacabile, ca îmbătrânirea sau dispariția ființei umane, intrarea et în rețele somn minere. Stenic este, aici, optica poetului, încrederea în eternitatea valorilor, pe planul perspectival, și posibilitatea de a da desasturii și actelor umane o trănăie în timp.

Factorul liric a volumului Pe coardele timpului mi se pare a fi definitiv de o reflexivitate vulcanică, cu treceri rapide, adesea în cadrul aceluiași poem, de la atitudini eruptive, la calmul și armonia necesare meditației, fără a atinge liniștea ataraxică, deoarece Beniuc rămâne, în oricare din reprezentările sale lirice, angajat într-un dialog cu sine însuși și cu timpul, înțeles ca devenire. Motivele lirice mai vechi et sint asociate altelor, izvorite dintr-o experiență nouă, în așa chip încât Mihai Beniuc oferă despre sine imaginea unui poet „mesianic”, un vales care duc în spate trecutului istoric, voca lui străbatând încă pînă departe, în viitor. A coborât din munți cu legendele lui Horia și lanca în singe (Cuvint înainte), copleșit de povara „anilor (...) grunțuroși” ai istoriei și „lorolind de ciorăni”, ca Orfeu (Pitoul de la Tomis), Glasul lui et „cam tare”, aspre ca sunetul de aramă al buciului lui Horia, iubirea navalnică, căsătoria din „miezul stihilor”, Pe aripa vintolosoare, / Din gemurile nopții, / Călare pe bulboane” este purtată pe coame de „taurul amegului” (Căntec de dragoste). Vistul, ridicat din „val-virtuții vieții” a devenit lăunță, iar cărțile, care i-au purtat ideile ca niște egare, în timp, li înzăpezesc acum drumul (Cărțile). Sint teme și simboluri ce revin la Beniuc, puse în legătură cu nouă experiența a sensibilității sale: poezia sa largeste ca undele concentrice pe lala neliniștii a apel, avind un focar unic. Dezvoltând reflexivitatea lirică (afirmată și în volumele anterioare: Materia și visete, Călușele toamnei), culogerea recentă o lizează într-o poezie gnomică, individualizată prin acele trăsături mai generale ale lirismului lui Beniuc. Aparenta ataraxie adesea o magnă gata să se reverse în „calulul” poetului nu intră înfringerile și „hăul amar” sau „cîrpitul de pasere bolnavă”, et alitudinile decisive, sfărâmatore de înertii. În par I se încercă trăsnete și ligere, „viforul timpului” se supune unei vrajitor care cunoscinc științele oculute, stăpânește cu vârga lui miraculoasă forțele dezlănțuite ale naturii.

Reprezentările sufletului au nevoie de spații vaste, de criterii nalte, în măsură să cuprindă visuri, minii, aspirații greu reducibile la unități comune. Casa lui este un vulcan avind în loc de ușă un crater (Măsimii roșii), gata în orice moment să arunce lavă. În suflet poartă „hambare de sulferite”, dureri și visuri anacronice, et stăpânește, dînd idealului său comunist o direcție bine forțificată istoric. Această permanentă ardere cunoscute însă, nu pauze, ci variații de temperatură, înnoirări scurte, după care, întocmai ca soarele și după trecerea unui nor puternic (imaginea li aparține poetului), strălucesc mai tare încrederea în posibilitățile omului de a învinge piedicile ce stau în calea realizării depline, în societatea comunistă. Caracterul gnomic al et poeziei mai noi a lui Beniuc se manifestă deosebit în reprezentarea acestui proces. Aici ideea morală apare, în context et liric lirice, ca expresia unei înțelepciuni căpătate printr-o experiență dureroasă. Și tot aici dialogul cu timpul, cu istoria, cu demonul neliniștii, ce zace în su-

let, dialogul am zice, cu umbrele luminii și ale vieții (senectutea, disoluția ființei, etc.) atinge resorturi umane mai adînci. Timpul este o categorie cu sensuri multiple la Beniuc. Mai nouă este accepția lui ca adversar al destinului individual. El amenință, de pildă, dragostea, fericirea („și timpul ne izbeste cu valuri puternice”, Scrișoarea) năruie visele și pietrifică amintirile. Imaginea lui este aceea a unui iur tubure de munte care se prăvălește cu o furie de neînțeles: „Și s-aude, s-aude / Ca apele mari ce vin / Tulburi și grele din munte, / Repede, repede, / Timpul!”

Doar creația durabilă se sustrage legilor devoratoare („poetul să rămîna eternă formă pură, / Pe care s-o strivească nici timpul nu se-ndură”), mai mult însă ca o concesie făcută frumosului. Altorii această rezistență este mai bine subliniată, poetul introducînd sugestia perenității în mișcarea materiei, a trănăieii în renaștere: „Nu moare nici omul / Dar trece și nu mai revine / Cum nu mai revine aceeași zăpăci, / Cum trunzele-ate vesele în codru, / (...) toate au plecat și s-au schimbat, / Mișcîndu-se în apa fără lărmuri / A marelui Timp, / Dar nu moare, nu moare nimic” (Nu moare nimic).

Există, apoi, în poezia lui Beniuc un timp individual, legat de o biografie moral-spirituală, ajunsă la un punct de evoluție unde amintirile, cum spune Arghezi, desprind din somnul lor de piatră, dau năvală, iar presimțirile morții, chiar îndepărtate, se insinuază. Nu se soropănele sufletului, nu se năruie statuile, durerea nu se fixează în viziuni terifiante, ca la poeții însămălinți de neant, ci se organizează în imagini mai calme, semn că echilibrul sufletului este păstrat și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, impudicată în nopții, ale derutei sint cenzurate. Liniștea morală și optimismul istoric nu exclud la Beniuc, meditația neliniștite, accentele de melancolie, atunci cînd ochiul scrutător al creatorului privește înăuntrul său, spre zonele mai întunecoase ale vieții interioare. „Perlele certitudinii” se însușire pe „firul indoielii”, celurile toamnei li impresară et încălcează să facă saltul „spre umbră din lumină”. Poetul simte a călca, în asfalte de clipe, pe ape, pașii lui nu mai cunosc terenul solid pe care să se sprijine. (Pași pe apă). Răsturnarea se produce însă: trează, rațunarea parează orice impuls de regresivitate. Sugesia cîmărită aprige dintre lumină și umbră, între spiritul vital dir și indoială, se afirmă, cu o mai mare expresivitate lirică, în poemul Dinspre mine. Tonalityatea este ca argețiană, din Duhovnicească, convertită însă, în final, într-un simbol al vivacității biruitoare; este unul din poemetele care mai adînc sub raport liric, din volumul pe care li discutăm, nu atât prin materialul figurativ, prin viziunea sufletului devastat de o patimă înrobitoare, et prin elevația spirituală, aureolarea biruinții, pe plan moral, într-un simbol cu adevărat implicat. Armonia sufletescă este risipită și pesle suflet se infinde „intunecune de soare”, din puncte obscure izbucnesc „cu clocoț și flăcări” vântul; ninge cu lăugi țesute ce păstrează și că, pe plan teoretic, imp

UITARE

Un ram vibra ușor, de parcă atunci a pasăre zburase, pesemne să se reîntorcă în zări de veștedă mătăsoasă.

Deasupra scinteiau ciudate planete, stele - cine știe ce alte fructe-veneniate de viermele de vererie.

Doar mina să fi-tins, puteam să le culegem din frunzare... Noi zăboveam, nădăjdiam o viețelie oarecare.

Minunea nu se petrecu. Vibra un ram ca mai-nainte, dar nici o stea, nici eu, nici tu n-am adunat, pe cit jin minte.

Lucefieri uitaiți în foi s-au destrămat, spre dimineață: n-au ars, pe cerul dintre noi, decit o noapte sau o viață.

SUSPIN

Rug de măceș întinde strune din jărnh spre necunoscut, într-un tremur tăcut pe care vorbele nu-l pot supune.

Toată noaptea bătu lună, pe zidul grădinii...

Păreare sau nu, mlaie, mugurii, spinii, se-nordară - gemind de-o foarte fragedă povară, sporită de văpaia clară, de adieri, din cind în cind...

Zorii-au venit. Rug de măceș ridică-n soare trandafir-nflorit: suspin adinc, de alinare.

IN TERMINIS

Dincolo de nume, de lauri, de tot ce-i luciu și coajă, ca solzii de piatră din care mă scot puterile tale causul de vroaj, dincolo de zvonul ce pieru cu noi sau puțin mai firziu, năclucă de fum străveziu pe-o coamă de val în cădere, ești, numai, ce nu se mai știe de cind și de unde să fie... Afia, din toate, durează: un zimbet trecut tuturor, un fulg în aripă eternului zbor, o stea sau o ramură trează.

MIOARA CREMENE

CONTINUITATE

Va fi ca întotdeauna în iubirea noastră... Vei primi această scrisoare, deși nu fi-o trimiți. Întotdeauna scrisorile ce nu fi le-am trimise, le-ai primit...

Așa ne vorbim peste timp. Trec nescrise misive De cind locuim, eu la Memphis și tu la Ninive...

ANA BLANDIANA

DESCİNTEC DE PLOAIE

Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile, Innebitele ploii și ploile calme, Ploile feciorelnice și ploile - dezlănțuite femei, Ploile proaspete și plituitoarele ploii fără sfințit, Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile, Imi place să mă tăvălesc prin iarba lor albă, înaltă, Să amețesc privindu-mă astfel bărbații, Știu că-i urit să spui „Sint cea mai frumoasă femeie”, E urit și poate nici nu e adevărat, Dar lasă-mă atunci cind plouă, Numai atunci cind plouă, Să rostesc magica formulă „Sint cea mai frumoasă femeie”.

Sint cea mai frumoasă femeie pentru că plouă Și-mi stă bine cu franjuria ploii în păr, Sint cea mai frumoasă femeie pentru că-i vînt Și rochia se zbate disperată să-mi ascundă genunchii, Sint cea mai frumoasă femeie pentru că tu Ești departe plecat și eu te aștept Și tu știi că te-aștept, Sint cea mai frumoasă femeie și știi să aștept, Și totuși aștept. E-n aer miros de dragoste viu Și toți trecătorii adulmecă ploaia să-i simtă mirosul, Pe-o asemenea ploaie poți să te îndrăgostești fulgerător,

Toți trecătorii sint îndrăgostiți. Și eu te aștept. Doar tu știi - Iubesc ploile, Iubesc cu patimă ploile, Innebitele ploii și ploile calme, Ploile feciorelnice și ploile - dezlănțuite femei...

runci domnișoara, să-l luăm de păr... Nici una din cele patruzeci de soții și fice nu se cîlini. „Dacă or să tragă în noi?” se sperie doamna Dindin. „Și de ce ț-e frică, tu? Că doar în tine au tras destui!” îi aruncă domnișoara. „Val ce zdreanță!” „Pu te scup, dați-vă la o parte, s-o scup!” „Aici am venit pentru politică! Ie amînii soția lui Arpad. Stai locului că va plînesc pe amîndoi!” După acest mic incident, avîntul politice scîzur simțitor. Vreo cîteva fice se retraseră, cam rușinate. Domnișoara se duse singură să-i provoace pe comuși. În prag, o întîmînă un bărbat în vîrstă, cu banderolă roșie pe bratul sting. Zise că tovarășii au plecat pe teren, prin satele din apropiere, n-a rămas aici decit el, de pază... Dacă dușia are ceva de discutat, să treacă mai spre seară. „Cu voi, n-am nimic de discutat! Pe voi, o să vă nimicesc!” Păznicul își alese o figură din pachet și spuse: „Cum doriți dumenavoastră, așa să faceți...”

Domnișoara se întoarse în stradă, unde era liniște, și pustiu. În după amiaza acelei zile, uîltind de motocicletă, președintele bău un kilogram de rom și-și arse încă o palmă lui Dindin, care se grăbise să-i ofere amănunte despre viitorul secretar al comitetului de plasă; de meserie petrolist, comunist din patruzeci și unu, cinsprezece luni de închisoare... „Mă! - strigă președintele, trebuia să pregătım acțiuni!” După ce mai bău vreo două pahare, ordonă: „Să iasă careva, cu motocicletă... de la margine spre centru... pîr, pîr, pîr... Să afie gășta că existăm!” Căzu năpasta tot pe Dindin, singurul dintre liberalii din localitate care știa să conducă motocicletă. Pe la ora șapte, nu se mai aflau în separeul de la hotel „Dacia” decît Mielu, trîznit de băutura și domnișoara, trîznită și ea.

Atunci apăru, prin fumul de țigară, un cetățean îmbrăcat peștri, cu pantaloni bufanți, de o culoare nedefinită, bălînd spre negru, scurtă din piele galbenă, fular albastru, pălărie neagră, destul de ponosită. El ținea o mînă în buzunarul scurții și trăgea cu ochii în toate părțile. Discret, îl făcu semn domnișoarei să-l urmeze afară. Dar ea abia îl recunoscu: „Petre, mă, tu te desfaci! Miinile într-o parte, picioarele în alta...”. Cetățeanul se aplecă la urechea ei: „Vii cu mine. Făci cum îți spun eu! Miine dimineață plecăm în Argentina”. Domnișoara se agăță de brațul președintelui adormit. „Dacă te spun astuia, îl preveni pe cetățean, ai dat-o dracului, rămi crăcăn pe viață”. Și se văită: „Vrea să mă fure, auzi tu, Mielule!”

După oarecari vîcăreli, primi să-i însoțească pe cetățean la o plimbare spre marginea orașelului. Cînd ieși în stradă, de unde, dar, departe, apăru la urechile ei zgomotul infernal, semn că Dindin își făcea datoria. Pe-aproape de miezul nopții, domnișoara se întoarse în hotel „Dacia” într-o căruță trasă de doi cai. Zăcea, pîzită de doi poliști înarmați cu carabine. Medicul legist stabili că este vorba de omor prin împușcare - patru gloanțe în piept și unul în timpla dreaptă. Președintele, avocatul Siminoc, Dindin și ceilalți din suita președintelui, treziți în puterea nopții, chemați la poliție, apoi la hotel „Dacia”, stabilă, de comun acord, că este la mijloc „un atac mișelesc al comușilor”.

Șeful de poliție, care știa bine cum stau lucrurile, se grăbi să le intră dreptul negustorilor: „Domnișoara Nely Gos a căzut eroic, pentru națiune”. „Mama ei de tirfă!” gîria președintele, cînd se văzu ochi în ochi cu frate-său. „Aia putea să mă curețe și pe mine... Dar o să-l curăț eu!” „Plecă în Argentina”, lămurii fratele, „aici, ce să mai caute, șef de legionari?”

Patru femei de serviciu din casele negustorilor, înghiontite, injurîte - o ridicară pe domnișoara din căruță. Cu ea în brațe, urcară pînă la etajul întâi, unde hotelierul pregătise, în grabă, un fel de cameră mortuară. Cei doi fotografi ai partidului liberal, Șerbu și Velină, se prezentară să-și facă datoria față de trîznit. Arpad transmisese redacției centrale o corespondență de șapte psigni. Doamna Dindin așiea o rochie neagră de mătăsoasă, cam purtată, și pregăti astfel nouă panglicii late, care să cernească drapelul tricolor.

Comisia de funeralii, avîndu-l în frunte pe Arpad, stabili că înmormintarea domnișoarei trebuie să fie „cea mai de seamă acțiune anticomunistă, despre care să se vorbească în toată țara, și peste graniță”. Invitații cernite pînă, chiar în acea noapte spre București și alte cîteva centre; ciopotele bisericilor catolice, trase cu schimbul de Arpad, Dindin și Popău, cumară într-una pînă la opt dimineață. La ora fix, avocatul Siminoc anunță comisia de funeralii că la groapă, cînd își vor lua toți rămas bun de la „eroină”, el va trage douăzeci și una de salve de pistol. De atunci nu poate fi vorba, nici măcar de mitraliere, care să răpăie puțin, dar va trage el cu Beretă.

Pe la nouă și jumătate însă, tot avocatul Siminoc aduse la cunoștința președintelui o veste extrem de neplăcută: Afîind că vor fi acuzați de moartea domnișoarei, comușii hotărîseră să dea pe față, în aceea zi, sau a doua zi, dimineața, prin ziarul județean de partid, cum stau lucrurile; cumeșteau biografia Hefei de-a fir a păr, după cum știau și cine o omiteau... „Nu există decit o singură soluție”, prezidă avocatul - „o înmormintăm chiar azi pe la prînz, altfel, nu mai vine nici dracu la groapă...”

Trei vînzători de prăvălie fură trimiși să sape groapa; alți doi să pregătească o cunună de flori artificiale; ștatele ameteite de rom și de țuică porniră din casă în casă, pentru a scoate oamenii la „mitingul de doliu”. Cei trei preoți catolici, pretextînd fiecare motive de viață și de moarte plecară din oraș; preoții ortodocși refuzau să înmorminteze o catolică; după lungi și chinute dezbateri, avocatul Siminoc invită doi preoți dintr-un oraș apropiat.

Pe la ora unu, în fața hotelului „Dacia” oprit un camion tras de șase cai. Cele patru femei de serviciu o coborîră pe brațe pe domnișoara Nely, pentru ca cetățeanii să-și ia „un ultim rămas bun”. Președintele, avocatul Siminoc, Arpad și un vînzător din prăvălie (care ținea locul lui Dindin) făceau de gardă la capătul morții. „Ți-ai luat gloanțe destule?” se interesă președintele. Avocatul, parcă haltuit, își ștergea fața de sudoare cu două batiste.

Trecu o jumătate de oră și nu se prezentară la miting nici măcar frunții partidului liberal. Cîteva țărani, veniți la piață, se uitau la camion de la distanță, cu mina streșină la ochi. În clipa în care președintele îl invită să se apropie, el o luară la fugă. Abia pe la două fără un sfert se arătară, în grup, îmbrăcate în negru, cu haine de-aie stăpînite, unsprezece femei de serviciu. Cei doi preoți, pierzîndu-și răbdarea, începură să cînte la întrecere, care mai tare, care mai pe nas...

Președintele ceru să i se aducă o pereche de ochelari de soare. După ce își puse ochelarii, se acărîpă îndelung sub bărbie. „Mergeți voi înainte” îi spuse avocatului - „eu v-ajung din urmă, cu motocicletă”. „Ajungi pe mă-tă!” vru să strige avocatul, dar își aduse aminte că se trag amîndoi din aceeași mamă.

Biciful cu îndemnare, cei șase cai o luară în trap mărunt spre cimitir. Unul din preoți izbuti să se urce pe platforma camionului, celălalt se lăsă păgubas.

Avocatul Siminoc intră într-o tutungerie și nu mai leși de-acolo pînă la ora trei, cînd un zgomot infernal străbătu orașelul pentru ultima oară.

DOUĂZECI ȘI UNA DE SALVE

de NICOLAE ȚIC

Mielu, intrînd în sala de ședințe. În urma lui, somnoroasă, cu părul mirosind a țuică, apăru domnișoara Nely. Ea se așeză în capul mesei și ciocîni de cîteva ori în cana de apă. Sala era plină pînă la refuz de negustori, patroni de ateliere și cîteva membri de nădejde ai „partidului”. Uîltind să deschidă ședința, președintele trecu direct la amenințări, pe care le voia prietenești, izvorite din grija pentru națiune. „Vă la dracu pe voi și pe noi toți, dacă nu le băgăm pumnul în gură! Știți voi care-i norocul aici? Este unul mare de țuică! N-aveam fabricii! Dar ateliere sint, lucrători sint - care ești Stamate, să te vadă? Ai lucrători comuși!” Stamate, patronul unui atelier de lînchigerie, om la aproape șaiszeci de ani, cărunt, mohorit, ținu să informeze adunarea că el nu mai are nici un lucrător comunist. Ieri la prînz le-a dat cu piciorul.

Între orele nouă și douăsprezece, președintele și domnișoara Nely se plîmbară prin orașul cu motocicletă. În semn de simpatie, patronii și vînzătorii, înșirați în fața prăvăliilor, bătrîni din palme, iar Dindin, ceva mai islet, făcu rost de niște flori artificiale, pe care le arunca înaintea motocicletei. Zeci de curioși apăreau la ferestre. Profesorul de matematică de la gimnaziu le vorbea elevilor din clasa a doua despre eotimii libertății, domnul Mielu și domnișoara Nely. Elevii îl ascultau cu admirație, mai ales că de cîteva ori îl văzuseră la braț cu domnișoara, afară din orașel, pe unde erau lanuri de porumb.

Cei doi șotimi, apărînd că această plimbare triumfală înseamnă un atac direct împotriva comușilor, se întrecură în măcări. Pe la ora unu fără un sfert, în piața din centru se adunară vreo patruzeci de soții și fice de negustori; în loc să discute despre acțiunea anticomunistă inițiată de partidul liberal, la care aveau să ia parte, ele se spionau cu coada ochiului, bufînd, aruncîndu-și vorbe în doi perii. Soția lui Dindin era cît pe-acel să se-neciere cu o stîlă în blînk de niurcă. Acestor soții și fice - unele prea grase, altele prea slabe, care-năcrați, care pocită - li se arăsese atenția să se-imbace modest, curat dar modest, întrucît vor trebui să manifesteze ca niște femei din popor. Cîteva, printre care și soția lui Dindin, după oarecari moșturi, se conformaseră instrucțiunii; dar cele mai multe alinașeră pe ele, ca într-un cuier, toate scumpețurile primite de-a lungul anilor de la bărbai și de la amanji.

Domnișoara Nely Gos apăru la unu fix, în costum de călărie imprumutat de soția procurorului Oprisan, cu bicușca într-o mînă și cu poezia în cealaltă. Ea vru să strige, după îndemnul președintelui - „Sus jîmă, romine!” - dar simțea niște arsuri la stomac și i se sîngeau ochii de obosală. „Ce faceți, tu? o întrebă pe soția lui Dindin, cum merge, tu? - Ce șoptoși acolo, tu...?” De cînd cu intrarea ei în cercurile politice, Nely aveau plăcerea să tînușoacă pe toată lumea și să gîdică discret bărbia doamnelor mult mai în vîrstă decit ea: „Cum te mai simți, tu?”

Cele patruzeci de soții și fice porniră alandala spre sediul partidului comunist, lăsînd în urmă o adiere de colonie și sudoare. Vînzătorii de prăvălie, împuși din spate, înaintau spre mijlocul străzii, urînd „bravo”. De la o fereastră a hotelului „Dacia” președintele și avocatul Siminoc urmăreau prin binocul desfășurarea acțiunii. Trei agîntari, dîmînă și țuică, făceau legătura între capul coloanei, domnișoara Nely și președintele. Într-o cabină telefonică, pîzită de doi zăhroni, Arpad își transmitea corespondența către ziarul liberal.

Ajunse în fața sediului, soțiile și ficele se apucară să-și nămănască obșaga de parcă urma să aibă o întîlnire cu niște amanji pretențioși. Cîteva n-aveau pudriere, și se rugară de cele care aveau, să le dea și lor cu pudră pe la cerceșe și pe nas. Vreo zece minute se tu dichisiră, pînă cînd domnișoara, primînd mustrări de la președinte, le băgă pe toate în mama lor. „Uitați-vă la ferestre, tu! La ferestre!”

Cădrea, un fel de casă țărănească, acoperită cu șindrîlă, avea doar două ferestre spre stradă, ceva mai mari decît palma. În domul lor, nu se ghetea nimic, dar toate cele patruzeci de soții și fice, strîngînd rîndurile, inghiescîndu-se una-alta, se jurau că vad două bărbai înalți - unul dintr-eli are mustață și o femeie cu ochelari, care joacă poker. „Lești afară, mă!” strigă domnișoara. „Să stai de vorbă cu noi!” Se porniră toate, repetînd fiecare ce învățase acasă, în fața oglinzii, înșă de ferestre nu îndrăzîră să se apropie.

Deodată, se făcu liniște: nu știau ce să mai strige și le demna țepuși că cei dinăuntru se se grăbeau să apără la ferestre, ori la poartă: acum, se-nodiau că văzuseră, cu ochii lor, doi bărbai și o femeie, jucînd poker. „Haideți, tu! po-

Pe la începutul anului 1946 - B. era un orașel amorf și murdar, cu multe case de cînd lumea (vreo opt negustori își ridicaseră vile, dar nu aici, în impușinea asta, ci la zece km. departe, între dealuri cu vii) și o groază de străzi, dintre care ar fi să amintim: strada Principală, care mirosea a colonie, aici fiind inghesuite, pe lîngă magazinele de confecții, opt frizerii și două drogherii; strada Gimnaziului, care vară și iarnă mirosea a iahmie de fasole; strada Spitalului, cu mirosul de spirt; strada Cîmpului (pe care staționau zilnic între douăzeci și treizeci de țîrje) mirosînd a urină de cal... Cit ținuse războiul, pe-aici și prin apropiere nu treuseră tancuri și, nu căzuse nici o bombă. Doar într-o noapte din primăvara lui 1944, în piațeta din centru răsunase ceva, ce parcă aducea a explozie. Negustorii de pe strada principală, unui speriali de moarte, alții numai curioși, alergaseră spre centru în pijama, în cămăși de noapte, desculți, ori cu papuci stîlciți în picioare. Cînd colo, mai nimic, un camion cu saci de fasole și o roată plîsnită. Cu acesu prilej, avocatul Siminoc, în pijama și papuci, o invitase pe soția procurorului Oprisan unde, după o poartă, unde ea, de plăcere și de teamă avușese un atac de cord...

Pe-aici, transportul se făcea cu birjele, cu căruța, ori cu niște camioane trase de cai. Birjarii și vînzătorii n-aveau voie să răcească. Vînzătorii ambulauți își acunau marfa discret, ciocînînd în ferestre. B. era cel mai liniștit orașel de pe pămînt.

Dar itată ce în prima zi de martie 1946, un zgomot infernal se abătui asupra lui; acest zgomot se dezlînțui undeva, la periferie, pe aproape de tirgul de vite, și se întinse, tot pe la periferie, cu un briu în jurul orașelului; apoi înaintă în cercuri din ce în ce mai strîmte spre centru. Era ora cînd ieșeau copiii de la școală. Cu gențile-ntr-o mînă, cu șepcile în cealaltă, nădușiți, prăfuiți, de o veselie neroadă, ei se luară pe urma zgomotului, de pe o stradă pe alta, care mai lîngă, care mai împiedecată - pînă li apucă amețeaua pe toți. Implașabil, zgomotul se astropia de centru. Și deodată, la întretăierea Cîmpului cu Teilor, apăru un motociclet în costum de vînzător, cu o casă neagră pe cap și un steaguleț tricolor trecut pe după centură. El încornjura de trei ori hotelul „Dacia”, apoi se opri la intrarea principală, unde așteptau cîteva notabilități: avocatură, negustori, un profesor de matematică și unul de muzică. Sărînd de pe motocicletă, abia-sositul lua imediat poziție de drept și strigă: „Sus inima, rom ne!”

Cîteva ore mai tîrziu, totuși afară că partidul liberal din localitate, care în uîltimul deceniu dăduse doi deputați, doi criminali de război și un spărgător de case de bani, a devenit o forță prin numirea în funcția de președinte a lui Mielu Siminoc, fratele cunoscutului avocat. „Unii în faptă și în gînd, după cum o cere momentul istoric, liberalii de-aici și de-afară vor izbui, cam în cinci, șase luni să anuleze partidul comunist”. La recepția dată în cinstea sa, președintele făcu o declarație extrem de grăitoare în acest sens: „Dacă la alegerea din noiembrie un singur cetățean de onoare din acest orașel va vota pentru comuși, eu mă spînzur de primul felinar!”

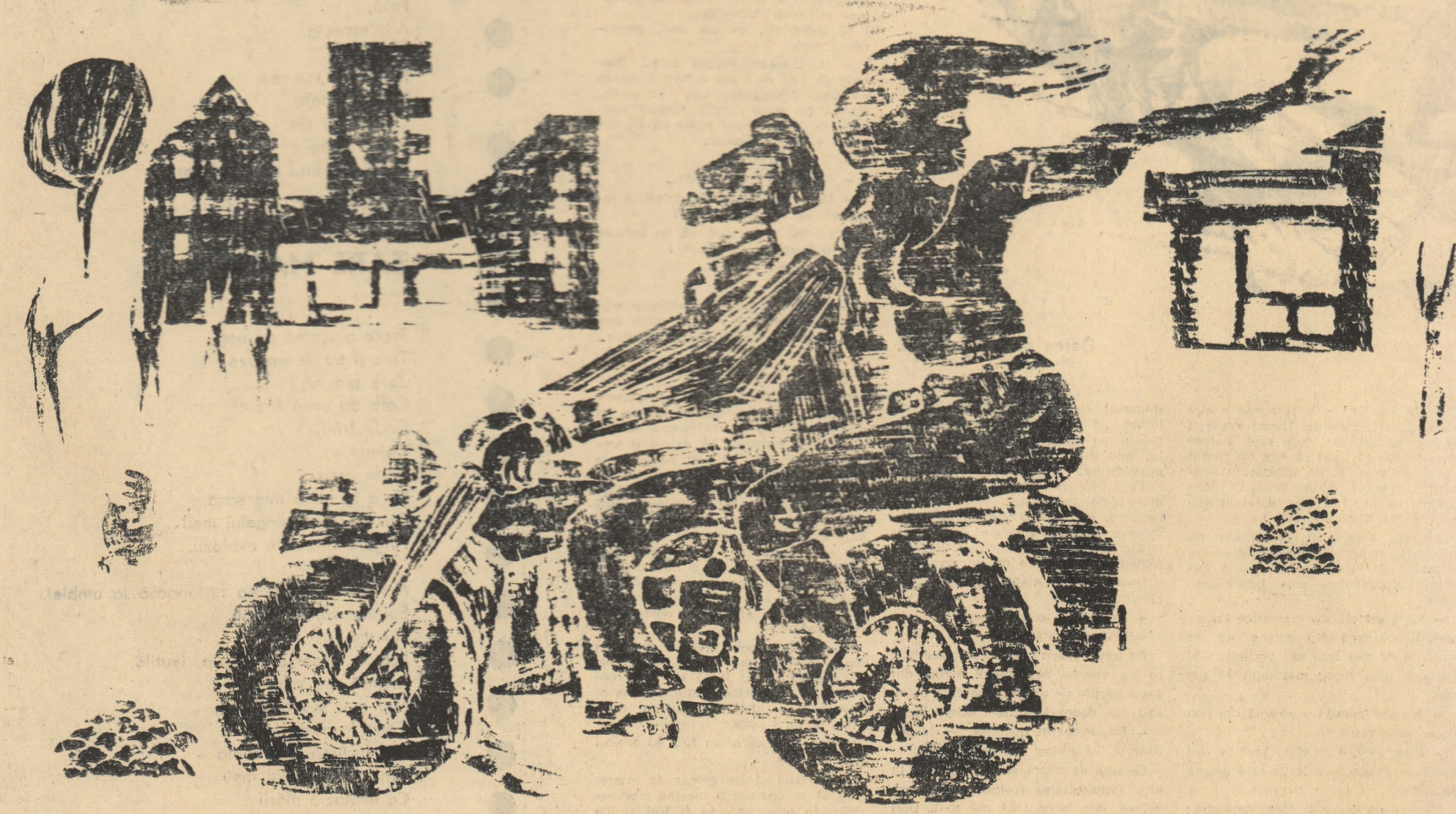
Seara, pe la nouă și jumătate, doi avocați și trei negustori, dintre cei mai rasăriți, îl escortară pe președinte pînă pe strada Viilor, unde se afla sediul partidului comunist. Dintre toți, numai Siminoc, fratele, avea pistol, un Bereta cu glonț pe țevă, pe care îl păstra în buzunarul drept al pantalonilor. De la 23 August 1944 începu, el nu mai ieșea din casă fără pistol, dar cum nu aveau curajul să tragă în comuși (cunoscîndu-și mi-e și mîla de ei!) îl folosea în scopuri mult mai pasnice, scărpinîndu-se cu țevă undeva. Președintele, fost ofițer de artilerie, nu se omora după pistoale - ce să faci cu un pac-pac nenorocit! - apreciînd că „momentul istoric cere mitraliere și tunuri cu tragere lungă”. Înalt de aproape doi metri, cu gîtul țespân strîns într-un guler cadrlat, el păsea măjestuos, în contul gloriei ce-avea să-i vie. De traful lui se agățase o femeie încă tînără, pieptoasă cît trei, cu părul negru răsărit pe umeri și pe sîni. Ani la rînd, domnișoara Nely Gos, căci așa o chema pe femeie, năzuse să intre în cercurile politice din B. Acum, își vedea visul cu ochii, datorită președintelui care se jurase că o ia de nevastă cu orice risc. (Ce risc ar fi? se alintase ea. Dar nu primise nici un răspuns). „Nely dragă, o gîdii Siminoc, viitorul cunmat, vrei să tragem o salvă?” „Traaazem - de să răsună pînă la Bucu-rești!” „Hal! ceru președintele. În chestii dintr-astea numai eu am dreptul să orion foc!” „Apoi, i se adresă fratele, în șoptă: „Dacă o fi să tragi, nu-l scoți la vedere. Pac, pac din buzunar. Doar mai ai pantalonii destui!”

Cînd ajunseră în fața sediului comunist, avocatul zise că își caută un loc mai potrivit pentru desfășurarea atacului. Desapărîndu-se de esaliți, se ascunde după un stîlp. Era să adoarmă rezemat de stîlp, dacă nu se-impiedecă frate-său de el. „In seara asta, am dat o rată... Miine seară trimitem un pluton... În două luni, i-am ras!” anunță președintele. Însă Dindin, care se mîndrea cu o vastă experiență politică (în cinci ani i schimbase pe legionari cu țărăniști, iar pe aceștia cu liberali) își gînduă să exprime oarecari îndoieli. Din informațiile pe care le-a primit chiar azi (dar să nu mă-ntrebați de cine și prin ce mijloc) rezultă că în uîltimile trei luni s-au înscris la comuși 824 de meseriași, zibieri, vînzători de prăvălie și gospodine. (Cu ce aveau mai dinainte, o sumă frumusească! aprecie Dindin). Iar peste cîteva zile, e vorba să sosească aici un comunist de mare forță, trimis chiar de Comitetul Central. (Ceva amănunte pot să vă dau miine după amiază. Mi-e să nu fie unul care a stat prin închisori. Piftie ne face!). Președintele se arătă foarte interesat, pînă cînd auzi de pîrfe. Atunci li arse un dos de palmă lui Dindin, de era să-l dea peste cap. „Crezi, ori nu crezi în noi?” „Crede, se grăbi Dindin, însă voiam să mă exprim mai popular...”

În sinea lor, avocații și negustorii din B., chiar și Siminoc, fratele, aveau păreri catastrofale despre noul președinte (Siminoc: nu știe de mamă, nici de tată, nici de Dumnezeu; Dindin: un bădăran de clasa-ntii; Arpad: mi-e să dăm-oasă ceată stufe și pantofoi pe dațorie!) dar se închinau în fața lui, so-cotînd că așa le-o cere momentul istoric. Cei doi teoreticieni liberali din localitate, Dindin și Arpad, formalizaseră nemămurite avertismente, care să treacă din gură în gură, și tot să ia aminte! „Acum ori niciodată, se borbăie, zăra na-țiunii romine... Dacă pînă la alegerea din noiembrie nu-i zădrom pe comuși, o să ne blesțene strămoșii din mormînte... N-avem nevoie de meseriași comuși! (înlocuiește ferulie prețete, patronii concediașeră unsprezece meseriași comuși). „N-avem piine pentru comuși!” (pîinea, cită mai era, se vindea la negru). „N-avem case pentru comuși!” (optzeci și unu de proprietari încercară să se scape de chirișii comuși). „Dati-ne un conducător verificat în lupă!” (Ascultînd această dorință, conducerea liberală de la București îi numise pe Mielu Siminoc președinte.)

A doua zi, pe la șapte dimineață, zgomotul infernal alerză de la hotel „Dacia” pînă pe strada Franzeșei, la numărul 68, unde locuia Nely Gos și de acolo pe strada Teilorului unde se afla sediul partidului liberal. „Sus inima...”

*) Fragment din cartea „Oragul”.

Desen de RADU GEORGESCU

Angi Petrescu-Tipărescu

Numele graficului Angi Petrescu-Tipărescu s-a făcut cunoscut print-o vâdnică activitate de ilustrare a cărților pentru copii...

În expoziția deschisă la sala Kirou, centrul de greutate îl formează tot ilustrațiile pentru copii și, în primul rând, cele inspirate de nenumăratele povești ale Șeherezadei...

În desenele pentru volumul „Flori de prun” cuprinzând povești chinezești, graficiana a pus accentul îndosebit pe transparența culorii...

Crede încă că Angi Petrescu-Tipărescu nu caută cu destulă ferocitate această izvoare de inspirație. Uneori, ca în gravurile ce vor să simbolizeze anotimpurile...

ZOE BAICOIANU și DAN PAROCESCU Ritm, culoare, armonie - în sticlă

GARNET CINEMATOGRAFIC OAMENI DE AFACERI

Recenta producție a studiourilor sovietice transpune pe ecran câteva din povestirile scriitorului O'Henry...

Mihai BOTEZ

KREMPER F. HILDEGARD „Cules” (detaliu)

• Ecranizarea „STRĂINULUI”

De câteva luni, o echipă de cinești lucrează la Arad, în liniștitul oraș de pe malul Mureșului, la ecranizarea (într-un film de două seri, pe ecran lat) a romanului „Străinul” de Titus Popovici...

„Crescu” într-un mare respect pentru cuvântul scris (primele lui filme au fost mai mult pelicule-spectacol) regizorul Mihail Iacob a conceput scenariul cinematografic (decupajul) cu multă atenție...

Imaginea filmului este asigurată de către un tânăr operator; George Virgil Todan. El este ajutat de către Octavian Basti...

OBIECTIV Citeva concluzii sumare

Sintem datori cititorilor cu continuarea relatării de la prima concurs și festival de muzică ușoară...

C. L.

JULES CAZABAN

„A murit un tovarăș, un actor, un om rar. Din clipa în care am aflat: năpraznică veste, mîntea mea o refuză cu încapăținare: cum să cred că a murit Jules, că n-o să-mi zăresc niciodată zîmbetul înefabil, că n-o să-mi aud niciodată vocea?”

și nu stînjenească pe nimeni, să iasă cit mai repede, cerîndu-și parca iertare pentru prezența lui: înoportună. Jules juca așa cum a înțeles: modest, decent, firesc, aproape anonim...

și sigur, încît dădea impresia la fiecare reprezentare că-l vezi în seara debutului. Prima dată sub reflectoare. Cînd l-am încredințat rolul din „Arșin de noapte”, m-a chemat să-l alungăm să adese la repetiție, cerîndu-mi necontenit să-i spun cîntec „dacă nu strică piesa”, el care făcea din fiecare replică o bijuterie și din fiecare rol, lucrul cu migală de miniaturist...

ION VLAD „Brîncuși”

Aurel BARANGA

INTERVIUL NOSTRU

PROIECTELE NOII STAGIUNI

— De vorbă cu directorul Teatrului „G. I. Nottara”, artistul poporului GEORGE VRAGA —

— Le-am rugat pe artiștii poporului George Vraga, directorul Teatrului „G. I. Nottara”, să ne vorbească despre proiectele noii stagiuni.

— Teatrul nostru și-a recepțivat pregătitorii și sperăm ca primul contact cu publicul bucureștenc să aibă loc în luna mai, de 20 septembrie, cu rolurile principale ale Sergiu Fărcășan, „Sinea plină”, în distribuție vor figura și interpreții noi. Numai la câteva săptămâni va urma o altă premieră, „Act venetian” de Camil Petrescu.

— În afară de enunțarea acestui bogal plan de repertoriu, ce ne mai puteți spune despre apropiata deschidere a stagiunii?

— V-am ruga să ne spuneți și câteva din planurile dumneavoastră.

— În această săptămână, o dată cu premiera piesei lui Camil Petrescu, „Act venetian”, își va face debutul bucurăntea și teatrul regilor Emil Mandic, împreună cu decoratorul Erwin Kuller. Din distribuție fac parte: Eugenia Bădulescu, George Constantin, Constanta Brezeanu, Dan Niculescu.

Andriana FIANU

